EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 5.4.2006
KOM(2006) 156 slutlig

TREDJE RAPPORTEN FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om tillämpningen av direktiven 93/96, 90/364, 90/365 om rätt till bosättning för studerande, icke yrkesverksamma och pensionerade unionsmedborgare

{SEK(2006) 424}

TREDJE RAPPORTEN FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET

om tillämpningen av direktiven 93/96, 90/364, 90/365 om rätt till bosättning för studerande, icke yrkesverksamma och pensionerade unionsmedborgare

(Text av betydelse för EES)

1. INLEDNING

Genom denna rapport fullgör kommissionen sin skyldighet enligt artikel 4 i direktiven 90/364[1] *om rätt till bosättning,* och 90/365[2] *om rätt till bosättning för anställda och egna företagare som inte längre är yrkesverksamma* och i artikel 5 i direktiv 93/96[3] *om rätt till bosättning för studerande*. Kommissionen åtar sig nämligen där att vart tredje år utarbeta en rapport om tillämpningen av direktiven och överlämna denna till Europaparlamentet och rådet.

Syftet med rapporten är att redogöra för den viktigaste utvecklingen med avseende på dessa direktiv under perioden 2003–2005 och de främsta nyheterna i direktiv 2004/38[4] av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, som upphäver och ersätter de tre direktiven med verkan från och med den 30 april 2006.

2. EG-DOMSTOLENS PRAXIS

Under den aktuella perioden har EG-domstolen meddelat fyra viktiga domar om tolkningen av direktiven.

Domstolen erinrade om att rätten att uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium tillerkänns varje unionsmedborgare direkt genom artikel 18.1 i EG-fördraget och att ställningen som unionsmedborgare är avsedd att vara den grundläggande ställningen för medlemsstaternas medborgare, vilket innebär att de medborgare som befinner sig i samma situation skall kunna åtnjuta samma behandling i rättsligt hänseende, oberoende av deras nationalitet, med förbehåll för de uttryckliga undantag som föreskrivs i det avseendet. Domstolen underströk också behovet av att tolka rätten till fri rörlighet mot bakgrund av grundläggande rättigheter, särskilt rätten till skydd av familjelivet samt proportionalitetsprincipen.

---

1 EGT L 180, 13.7.1990, s. 26.
2 EGT L 180, 13.7.1990, s. 28
3 EGT L 317, 18.12.1993, s. 59
4 Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EGT L 158, 30.4.2004, s. 77)

Dom av den 7 september 2004 i mål C-456/02 *Michel Trojani mot Centre public d'aide sociale de Bruxelles*

Domstolen konstaterade att rätten att uppehålla sig inom medlemsstaternas territorium inte är ovillkorlig, utan föremål för begränsningar och villkor enligt fördraget och de bestämmelser som utfärdats för dess genomförande.

Även om medlemsstaterna kan fordra att en unionsmedborgare som inte är ekonomiskt aktiv skall förfoga över tillräckliga tillgångar för få uppehållsrätt, kan en sådan person ändå åberopa principen om likabehandling under förutsättning att han har uppehållit sig lagligt i värdmedlemsstaten under en viss period eller har ett uppehållstillstånd.

Domstolen bekräftade att det trots detta står värdmedlemsstaten fritt att anse att en person som är medborgare i en annan medlemsstat och som erhåller socialt bistånd inte längre uppfyller villkoren för uppehållsrätt. Värdmedlemsstaten får då, med iakttagande av de begränsningar som uppställs i gemenskapsrätten, vidta åtgärder för att avlägsna personen i fråga från sitt territorium. Sådana åtgärder får emellertid inte bli den automatiska följden av att en unionsmedborgare använder sig av det sociala biståndssystemet.

Dom av den 19 oktober 2004 i mål C-200/02 *Kunqian Catherine Zhu och Man Lavette Chen mot Secretary of State for the Home Department*

Domstolen ansåg att situationen för en unionsmedborgare som är född i en annan medlemsstat än den han eller hon är medborgare i och som inte har utnyttjat rätten till fri rörlighet, inte endast av denna anledning kan liknas vid en rent intern situation där nämnda medborgare fråntas möjligheten att åberopa gemenskapsbestämmelserna om fri rörlighet i värdmedlemsstaten.

Domstolen gjorde därpå gällande att innehavet av de rättigheter som en medborgare i en medlemsstat har enligt fördraget och sekundärrätten i fråga om fri rörlighet för personer inte kan underkastas villkoret att personen i fråga uppnått den ålder som krävs för att hon själv skall kunna utöva dessa rättigheter.

Domstolen erkände att direktiv 90/364 inte uttrycker något som helst krav beträffande de tillräckliga tillgångarnas ursprung och avfärdade alla invändningar om att villkoret angående tillgångarna innebär att det är den berörda personen själv som skall ha tillräckliga tillgångar, utan att åberopa tillgångar som tillhör en medföljande familjemedlem. Genom en sådan tolkning skulle till villkoret om tillräckliga tillgångar, i dess lydelse enligt direktivet, läggas ett krav angående tillgångarnas ursprung som skulle medföra ett oproportionerligt hinder för utövandet av den grundläggande rätten att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

Domstolen medgav att om den förälder som är medborgare i en medlemsstat eller i ett tredje land och som har den faktiska vårdnaden om ett barn som, enligt artikel 18 i EG-fördraget och direktiv 90/364, har rätt till uppehållstillstånd förvägrades möjligheten att uppehålla sig med sitt barn i värdmedlemsstaten, skulle barnets uppehållstillstånd bli helt verkningslöst. Domstolen konstaterade avslutningsvis att möjligheten för ett barn i späd ålder att utnyttja uppehållsrätten med nödvändighet förutsätter att barnet har rätt att åtföljas av den person som har den faktiska vårdnaden om det.

Dom av den 15 mars 2005 i mål C-209/03 *The Queen (på begäran av Dany Bidar) mot London Borough of Ealing and Secretary of State for Education and Skills*

Domstolen frångick sin tidigare hållning i domarna i målen *Lair* (39/86) och *Brown* (197/86) och konstaterade att bistånd till uppehållet för studerande omfattas av fördragets tillämpningsområde med avseende på artikel 12 i EG-fördraget.

Domstolen erkände att studerande som beger sig till en annan medlemsstat för att där påbörja eller fortsätta högre studier och som för detta ändamål, med stöd av direktiv 93/96, har rätt att uppehålla sig i den staten, förvisso inte kan åberopa detta direktiv som grund för någon rätt till bistånd till uppehället. Direktiv 93/96 utgör emellertid inte hinder för att en medborgare i en medlemsstat som i enlighet med artikel 18 i EG-fördraget och direktiv 90/364 lagligt uppehåller sig i en annan medlemsstat för att där påbörja eller fortsätta högre studier, under vistelsen åberopar principen om likabehandling.

Domstolen ansåg också att det är legitimt att en medlemsstat endast beviljar sådant bistånd till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration i denna stat, genom att kräva att den studerande i fråga har varit bosatt i värdmedlemsstaten under en viss tid.

Domstolen drog slutsatsen att artikel 12 i EG-fördraget skall tolkas så att den utgör hinder för nationella bestämmelser som utestänger medborgare i andra medlemsstater från rätt till bistånd för kostnader för uppehället trots att han eller hon lagligt uppehåller sig och har genomfört en betydande del av sina gymnasiestudier där och följaktligen har skaffat sig en faktisk samhällsanknytning i denna stat.

Förenade kungariket har genomfört denna dom genom att ändra reglerna om bistånd till studerande i England och Wales, Nordirland och Skottland genom *Statutory Instruments* 2005 nr 1341 och 2084, *Statutory Rule* 2005 nr 323 och *Scottish Statutory Instrument* 2005 nr 341.

Dom av den 14 april 2005 i mål C-157/03 *kommissionen mot Spanien*

Den 7 mars 2003 väckte kommissionen talan vid EG-domstolen mot Spanien. Domstolen klargjorde på nytt att de villkor som kan uppställas för att utfärda ett uppehållstillstånd anges i respektive direktiv. Villkoren är uttömmande. Medlemsstaterna måste utfärda en inresevisering till familjemedlemmar som är medborgare i vissa tredjeländer så snabbt som möjligt och om möjligt på de platser där inresa i staten sker. Domstolen fann att de spanska bestämmelserna om att sådana personer måste ha bosättningsvisering för familjeåterförening för att uppehållstillstånd skall kunna beviljas, innebar ett felaktigt införlivande av och en åtgärd som strider mot bland annat direktiv 90/365.

Domstolen underströk att enligt direktiv 64/221 måste medlemsstaten fatta beslut om uppehållstillstånd så snart som möjligt och senast sex månader efter den dag då ansökan om uppehållstillstånd inlämnades. Domstolen fann att Spanien, genom att inte ha utfärdat ett uppehållstillstånd inom den tiden, hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 64/221.

3. KOMMISSIONENS ÅTGÄRDER I EGENSKAP AV ÖVERVAKARE AV GEMENSKAPSRÄTTENS TILLÄMPNING

Handlingar som skall tillhandahållas av unionsmedborgare som reser in i eller lämnar en medlemsstat

Kommissionen mottog under referensperioden ständigt fler klagomål, särskilt från medborgare i de anslutande länderna, beträffande unionsmedborgares rätt att resa till andra medlemsstater. Den 10 augusti 2005 sändes en skrivelse till samtliga medlemsstater för att påminna om att enligt gemenskapslagstiftningen (en tolkning som bekräftas av rättspraxis) bör de tillåta alla unionsmedborgare som kan visa upp ett giltigt identitetskort eller pass att lämna eller resa in på deras territorium.

Medlemsstaterna har således inte rätt att begära att myndigheter eller transportföretag kräver uppvisande av ett pass i stället för ett ID-kort, eller kräver uppvisande av ett uppehållskort eller en returbiljett, eller kräver eller rekommenderar att ett pass eller ett ID-kort är giltigt under en viss tid efter återresan.

I enlighet med de svar som inkommit överensstämmer den nationella lagstiftningen med gemenskapsrätten.

Kommissionen kommer att fortsätta vidta åtgärder vid felaktig tillämpning av gemenskapsrätten.

Rätt till sociala förmåner

Kommissionens avdelningar är i färd med att undersöka klagomål rörande två medlemsstaters lagstiftning och praxis när det gäller tillgången till rabatter på persontransporter för pensionärer som får sin pension från ett annat nationellt system och en annan medlemsstats lagstiftning om tillgång till socialt bistånd för icke yrkesverksamma personer.

Överträdelseförfaranden för underlåtenhet att följa direktiven eller för felaktig tillämpning av dessa

De viktigaste fallen rörde följande frågor:

Bosättningsvisering

Efter domen av den 14 april 2005 (*se punkt 2*), beslutade kommissionen den 13 december 2005 att sända en formell underrättelse enligt artikel 228 i EG-fördraget till Spanien. Även om kravet på att familjemedlemmar som är medborgare i tredjeland skall ha bosättningsvisering i praktiken har avskaffats genom myndighetsinstruktioner, kan domstolens dom inte anses ha genomförts korrekt så länge den ifrågasatta nationella lagbestämmelsen inte har ändrats officiellt.

Bevis för tillgångar enligt direktiv 93/96 och separata bevis för tillgångar för familjemedlemmar

Enligt direktiv 93/96, som det tolkats av EG-domstolen i domarna av den 25 maj 2000 i mål C-424/98 *kommissionen mot Italien* respektive av den 20 september 2001 i mål C-184/99, *Grzelczyck*, får medlemsstater inte kräva att studerande som omfattas av direktiv 93/96 skall tillhandahålla bevis eller en garanti för att tillgångarna är av en viss omfattning, utan måste nöja sig med en förklaring eller motsvarande, efter den studerandes eget val, som de berörda myndigheterna kan ta till intäkt för han eller hon har tillräckliga tillgångar för sina och familjemedlemmarnas behov.

Kommissionen beslutade den 13 december 2005 att sända ett motiverat yttrande till Italien angående dekret nr 54 av den 18 januari 2002. Dekretet strider mot direktiv 93/96 genom att föreskriva att studerande måste bevisa att de har tillräckliga tillgångar, och mot alla tre direktiven genom att ställa krav på att familjemedlemmar skall lägga fram sina bevis på tillräckliga tillgångar separat i förhållande till den berörda unionsmedborgaren.

Den 14 december 2004 beslutade kommissionen att avbryta ett överträdelseförfarande som inletts mot Frankrike. Den 19 december 2002 sände kommissionen ett motiverat yttrande rörande dels kravet i dekret nr 94-211 av den 11 mars 1994 och i en cirkulärskrivelse av den 19 juni 1999 att studerande måste bevisa för de berörda myndigheterna att de har tillgångar av viss omfattning, dels praxisen att begära kontoutdrag av studerande. Ärendet avskrevs i och med att Frankrike antog lag 2003-1119 av den 26 november 2003, varigenom kravet på att alla unionsmedborgare skall ha ett uppehållskort avskaffas, och de ifrågasatta bestämmelserna ändras.

Den 30 mars 2004 beslutade kommissionen också att avskriva ett ärende rörande felaktig tillämpning av nationella genomförandebestämmelser i Nederländerna. En tysk studerande i Nederländerna nekades uppehållskort, eftersom vederbörande inte tillhandahållit ett kontobevis. Efter kommissionens ingripande beviljades personen uppehållskort utan att behöva tillhandahålla ett sådant bevis.

Tillgångarnas källa och varaktighet i direktiv 90/36

Såsom bekräftas i domen i Chenmålet innehåller direktiv 90/364 inga krav på källan till de tillräckliga tillgångar som krävs av en unionsmedborgare som åberopar rätt till bosättning enligt detta direktiv.

Kommissionen sände ett motiverat yttrande till Nederländerna den 3 april 2003, bland annat därför att unionsmedborgare enligt den nederländska lagstiftningen måste ha varaktiga och tillräckliga tillgångar för en period av minst ett år och att tillgångarna måste vara personliga. Kommissionen överväger att väcka talan vid EG-domstolen.

Kommissionen väckte talan mot Belgien vid EG-domstolen den 30 september 2003 (*mål 408/03*) för underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 18 i EG-fördraget och direktiv 90/364 genom att kräva att unionsmedborgare skall ha tillräckliga personliga tillgångar för att få rätt till bosättning. Generaladvokatens förslag till avgörande av den 25 oktober 2005 stödde kommissionens hållning.

Ett andra överträdelseförfarande pågår mot Belgien efter ett klagomål i denna fråga.

Den 18 oktober sände kommissionen en formell underrättelse till Luxemburg angående ett klagomål från en tysk medborgare som vägrats rätt till bosättning enligt direktiv 90/364 med motiveringen att hon inte hade några personliga tillgångar, trots att såväl hennes föräldrar som fästmannens moder hade gått med på att täcka hennes utgifter. Luxemburgs svar granskas för närvarande.

Konsekvenser av utnyttjande av social hjälp

Som bekräftas av domstolen i målen *Grzelczyck* och *Trojani* kan medlemsstaterna anse att en person som omfattas av direktiven 90/364 eller 93/96 och som är socialbidragstagare inte längre uppfyller villkoren för rätt till bosättning och, inom de gränser som följer av gemenskapsrätten, vidta åtgärder för att återkalla denna persons uppehållstillstånd eller för att inte förnya det. Sådana åtgärder får emellertid aldrig bli den automatiska följden av att en studerande eller icke yrkesverksamma unionsmedborgare utnyttjar social hjälp.

I det ovannämnda motiverade yttrandet till Nederländerna av den 3 april 2003 ansåg kommissionen att den nederländska lagstiftningen enligt vilken uppehållstillstånd nekas eller automatiskt dras in för en unionsmedborgare som utnyttjar social hjälp strider mot direktiv 90/364.

Handlingar som krävs för att utfärda ett uppehållskort eller ändra adressen på det

Enligt domstolens rättspraxis (mål C-363/89 *Roux* av den 5 februari 1991 och mål C-376/89 *Giagounidis* av den 5 mars 1991), är kraven för inresa och bosättning för unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet, samt för deras familjemedlemmar, fastställda i de relevanta bestämmelserna i gemenskapsrätten. De har en uttömmande karaktär i den meningen att de enda handlingar som medlemsstaternas myndigheter kan kräva är de som uttryckligen nämns i gällande gemenskapsrätt.

En formell underrättelse sändes till Frankrike den 18 oktober 2004 angående de franska myndigheternas krav på unionsmedborgare och deras familjemedlemmar enligt en cirkulärskrivelse av den 6 december 2000 där de uppmanas att lämna in en rad handlingar som bevis på civilstånd och bostadsadress för att kunna få ett uppehållskort. Underrättelsen gäller även ett klagomål om liknande krav för att kunna ändra adressen på uppehållskortet. En kompletterande formell underrättelse sändes den 12 december 2005, eftersom cirkulärskrivelsen då fortfarande gällde, även om de kritiserade metoderna har upphört och lagstiftningen fortfarande innehåller bestämmelser om att utfärda uppehållskort om en unionsmedborgare ansöker om det.

En formell underrättelse sändes till Spanien den 21 december 2005 angående dess krav på en brittisk pensionär som tillbringar över tre månader per år i Spanien, men inte vill bosätta sig definitivt i Spanien, om att lämna in formulär nr 121 i enlighet med förordning nr 1408/71 för att erhålla ett uppehållskort i Spanien. Kommissionen anser att kravet strider mot direktiv 90/364 som inte kräver något särskilt formulär om sjukförsäkring för att få ett uppehållskort. Det strider även mot förordning nr 1408/71, enligt vilken en pensionär kan använda sig av formulär nr 111 för tillfälliga vistelser. Detta formulär ersattes i juni 2004 av det europeiska sjukförsäkringskortet.

Automatisk uppmaning att lämna landet om vissa handlingar inte lämnas in inom föreskriven tid

I mål C-408/03 mot Belgien som inleddes vid domstolen den 30 mars 2003, begärde kommissionen att domstolen skulle slå fast att Belgien hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter, bland annat enligt direktiv 90/364, genom att ge möjlighet att utvisa unionsmedborgare som inte inom den föreskrivna fristen inkommer med de handlingar som krävs för att uppehållstillstånd skall utfärdas.

Diskriminerande påföljder för dem som inte ansöker om eller förnyar sitt uppehållskort

Den 7 mars 2003 väckte kommissionen talan mot Spanien (*mål C-108/03)* för dess underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter, bland annat enligt artiklarna 39, 43 och 49 i EG-fördraget. Kommissionen framhöll att icke-spanska unionsmedborgare i Spanien sett till förseelsens allvar och storleken på böterna vid överträdelse av bestämmelser om uppehållstillstånd behandlas på ett sätt som oproportionerligt skiljer sig från behandlingen av spanska medborgare som begår jämförbara överträdelser av skyldigheten att ansöka om eller förnya nationella identitetshandlingar.

I sitt svar till kommissionen anförde Spanien att man hade underrättat kommissionen om antagandet av det kungliga dekretet 178/2003 av den 14 februari 2003, som upphävde skyldigheten för unionsmedborgare, med undantag för icke yrkesverksamma personer, att inneha ett uppehållskort. Kommissionen beslutade att lägga ner ärendet den 22 juli 2003.

Permanent uppehållskort – diskriminering på grundval av nationalitet

Den 17 juni 2003 väckte kommissionen talan mot Frankrike (*mål C-258/03)*. Kommissionen hävdade att Frankrike hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 12 i EG-fördraget genom att göra ömsesidighet till ett villkor för att bevilja permanent uppehållstillstånd till medborgare från övriga medlemsstater enligt dekret 94-221 av den 11 mars 1994.

Frankrike tog bort villkoret om ömsesidighet genom ovannämnda lag 2003-1119 och kommissionen beslutade att lägga ner ärendet den 30 mars 2004.

Kostnaden för uppehållskort

Efter ändringen av lag nr 2910/2001 beslutade kommissionen den 7 juli 2004 att avsluta överträdelseförfarandet mot Grekland om kostnaden för uppehållskort, som var diskriminerande i jämförelse med kostnaden för nationella identitetshandlingar.

4. ÖVERSIKT ÖVER GENOMFÖRANDEBESTÄMMELSERNA I DE NYA MEDLEMSSTATERNA

De tio nya medlemsstaterna antog sina genomförandebestämmelser före anslutningen. De sista nationella genomförandebestämmelserna anmäldes till kommissionen i januari 2005. Under referensperioden inkom inga klagomål om medlemsstaternas tillämpning av direktiven.

I bilagan finns en tabell med en översikt över de nationella genomförandebestämmelserna.

5. DET NYA DIREKTIVET 2004/38 – DE VIKTIGASTE NYHETERNA

Den viktigaste enskilda nyheten under referensperioden var antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38, som utgör en viktig etapp i utvecklingen av rätten till fri rörlighet, dvs. hur en rent ekonomisk rättighet gradvis blir ett konkret uttryck för ett verkligt unionsmedborgarskap.

Gemenskapsbestämmelserna om fri rörlighet och bosättning, däribland de tre direktiven, samlas nu i en rättsakt. Det innebär att dessa rättigheter blir mer synliga och lättare att tillämpa, både för unionsmedborgarna och de nationella förvaltningarna.

Tidsfristen för att införliva direktivet löper ut den 30 april 2006.

De viktigaste nyheterna i direktivet är följande:

– Unionsmedborgarnas rätt till familjeåterförening utvidgas till att omfatta registrerade partner. Dessutom får familjemedlemmarna nya rättigheter om unionsmedborgaren avlider eller om äktenskapet eller det registrerade partnerskapet upplöses.

– Rätten till fri rörlighet underlättas genom att formaliteterna i samband med utövandet av denna rätt förenklas. Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar kan vistas i en annan medlemsstat i upp till tre månader utan några andra villkor eller formaliteter än kravet på att ha ett giltigt ID-kort eller pass.

– För vistelser i mer än tre månader kommer unionsmedborgarna inte längre att behöva ansöka om uppehållstillstånd i den medlemsstat som han eller hon uppehåller sig i. Det kommer att räcka med att registrera sig hos den behöriga myndigheten och bara om värdmedlemsstaten anser det nödvändigt. Dessa åtgärder för att minska byråkratin ligger i linje med dem som flera medlemsstater redan har vidtagit för att avskaffa kravet på uppehållstillstånd.

  Enligt direktivet måste unionsmedborgarna fortfarande utöva en förvärvsverksamhet eller, om det gäller icke yrkesverksamma personer, ha tillräckliga tillgångar och en heltäckande sjukförsäkring för att kunna bosätta sig i en annan medlemsstat.

– Den viktigaste nyheten i direktivet, särskilt för icke yrkesverksamma personer, är att unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har uppehållit sig lagligt under en fortlöpande period av fem år i den mottagande medlemsstaten får permanent uppehållsrätt där. Denna rättighet kommer inte längre att vara underkastad några villkor. Denna rättighet utgör ett tydligt uttryck för unionsmedborgarskap.

– I direktivet bekräftas uttryckligen att alla unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som med stöd av direktivet uppehåller sig i en medlemsstat bör behandlas på samma sätt som den statens medborgare.

  Det finns två undantag till denna rätt: den mottagande medlemsstaten skall inte vara skyldig att bevilja socialt bistånd under uppehållets första tre månader till studerande och andra icke yrkesverksamma personer, och heller inte innan permanent uppehållsrätt beviljats vara skyldig att bevilja bistånd till uppehälle för studier i form av studiebidrag eller studielån till dessa personer.

– Slutligen begränsar direktivet medlemsstaternas möjligheter att upphäva unionsmedborgares och deras familjemedlemmars uppehållsrätt av hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa eller på grund av att villkoren för uppehåll inte har uppfyllts. Det fastställs uttryckligen att en utvisningsåtgärd inte skall vara den automatiska följden av att unionsmedborgare eller deras familjemedlemmar har anlitat det sociala biståndssystemet i den mottagande medlemsstaten.

  Direktivet stärker skyddet av unionsmedborgare och deras familjemedlemmar som har permanent uppehållsrätt mot utvisning av hänsyn till allmän ordning eller säkerhet och begränsar möjligheten att utvisa unionsmedborgare som har uppehållit sig i den mottagande medlemsstaten under de tio föregående åren eller är underåriga. Sådana utvisningsbeslut måste grunda sig på tvingande hänsyn till allmän säkerhet.

  Det gällande rättsliga skyddet mot utvisning stärks och utvidgas till att omfatta fall av utvisning på grund av att villkoren för uppehåll inte har uppfyllts.

För att se till att unionsmedborgarna är tillräckligt informerade om sina rättigheter skall medlemsstaterna enligt direktivet informera sina medborgare om rättigheterna i det, särskilt genom informationskampanjer. I samma syfte har kommissionen på sin webbplats lagt ut relevant lagstiftning, bland annat en jämförelse mellan de nuvarande reglerna och det nya direktivet[5].

För att övervaka medlemsstaternas genomförande och bistå dem i detta arbete har kommissionen kallat till två möten med experter från medlemsstaterna i juni 2005 och januari 2006.

6. SLUTSATS

Vid utgången av referensperioden, femton år efter antagandet av direktiven om uppehållsrätt för icke yrkesverksamma unionsmedborgare, är tillämpningen av dem i stort sett tillfredsställande, vilket framgår av det minskande antalet överträdelser. De nationella genomförandebestämmelserna i sex medlemsstater är dock fortfarande föremål för överträdelseförfaranden för avvikelser eller felaktig tillämpning, främst på grund av en restriktiv tolkning av direktiven. Under denna period tog kommissionen också emot klagomål som i många fall kunde lösas innan man behövde inleda något överträdelseförfarande.

Nätverket Solvit[6], Europe direct[7] och rådgivningstjänsten[8] fortsatte att vara värdefulla verktyg för att snabbt lösa medborgarnas problem, vilket inte är möjligt i samband med överträdelseförfaranden. Via dessa tjänster kan man också få mycket användbar information.

Tack vare det nya direktivet 2004/38 förbättras den gällande lagstiftningen. Dessutom ger det lösningar på många av de specifika problemen i samband med tillämpningen av de tre direktiven: det är en samlad rättsakt om den grundläggande rätten till fri rörlighet och bosättning som är unionsmedborgarskapets mest synliga rättighet, de administrativa formaliteterna och omkostnaderna minskas och man inför en permanent rätt till bosättning efter fem års vistelse i den mottagande medlemsstaten. Denna rättighet är inte förknippad med

---

5 http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/citizenship/movement/doc/free_movement_281004_en.pdf

6 http://europa.eu.int/comm./internal_market/solvit

7 http://europa.eu.int/europedirect/index_en.htm. Kostnadsfritt telefonnummer 00 800 67 89 10 11.

8 http://europa.eu.int/citizensrights/signpost/front_end/index_en.htm.

några villkor och kommer att garantera att icke yrkesverksamma unionsmedborgare behandlas på samma sätt som medborgarna i den mottagande medlemsstaten. Direktivet begränsar medlemsstaternas möjligheter att utvisa unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Domstolens domar och införlivandet i direktivet av förtydligandena i dem kommer slutligen att bidra till att förhindra framtida överträdelser.

Kommissionen övervakar noga arbetet med att genomföra direktivet och kommer att prioritera kontrollen av att det införlivas på ett korrekt sätt med nationell lagstftning.